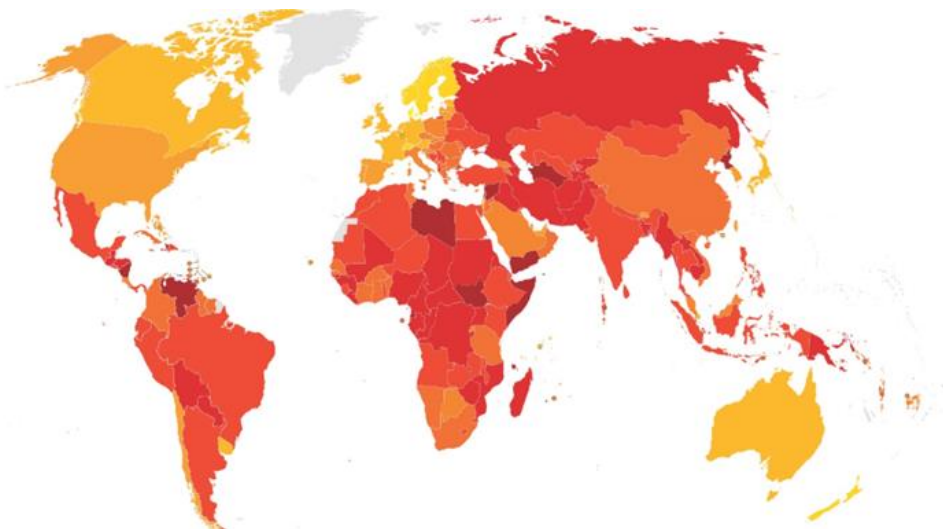

ИНДЕКС ЗА ВЪЗПРИЯТИЕ НА КОРУПЦИЯТА НА TRANSPARENCY INTERNATIONAL – 2023

ГЛОБАЛНАТА КАРТИНА

Тазгодишният Индекс за възприятие на корупцията (CPI) за 2023 г. включва 180 държави и територии по света. Изследването класира страните по скала от 100 (показател на ниско ниво на корупция) до 0 (показател за максимално високо ниво на корупция), като основен предмет на оценка е нивото на административна и политическа корупция, според мнението на външни експерти, анализатори на риска, представители на бизнеса и на академичните среди.

- ❑ Средната стойност на индекса в световен мащаб е 43, като за последните пет години не е отбелязана промяна. За период от 10 години изследването показва, че 2/3 от държавите по света продължават да поддържат своя индекс под 50, което е показател за сериозни проблеми с корупцията.
- ❑ Водещи позиции в класацията за тази година заемат Дания (90 т.), Финландия (87 т.), Нова Зеландия (85 т.); Норвегия (84), Сингапур (83 т.); в дъното на класацията са Южен Судан, Сирия и Венецуела (всичките с по 13 т.) и Сомалия (11 т.).

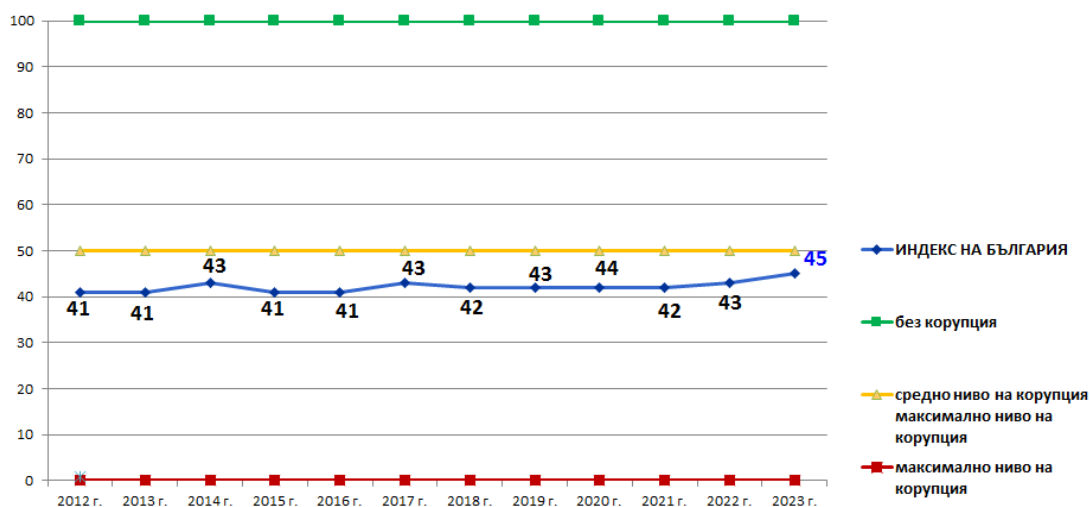
ОСНОВНИ КОНСТАТАЦИИ И ИЗВОДИ ОТ ТАЗГОДИШНОТО ИЗСЛЕДВАНЕ

- ❑ Въпреки криминализирането на корупцията и създаването на специализирани антикорупционни институции в редица държави по света, няма съществена промяна в глобален план – средната стойност на индекса се запазва на 43 т., само 28 са подобрили своето представяне, а 34 държави са влошили съществено своите индекси.
- ❑ Изследването показва, че държавите с върховенство на закона и по-добре функциониращи демократични институции се намират на водещи позиции в класацията. Средната стойност на индекса на консолидираните демокрации е 73 т., на неукрепналите демокрации е 48 т., а на недемократичните режими – 32 т.

- ❑ Резултатите от изследването показват наличието на няколко обезпокоителни тенденции: глобален процес на упадък на върховенството на закона; възход на авторитаризма отслабени механизми за търсене на отговорност от правителствата дори и в утвърдени демокрации, действия на правителствата от целия политически спектър, които подкопават съдебните системи; нарушаване на човешките права, което възпрепятства гражданския контрол върху институциите и създава хранителна среда за корупцията.

ИНДЕКСЪТ НА БЪЛГАРИЯ

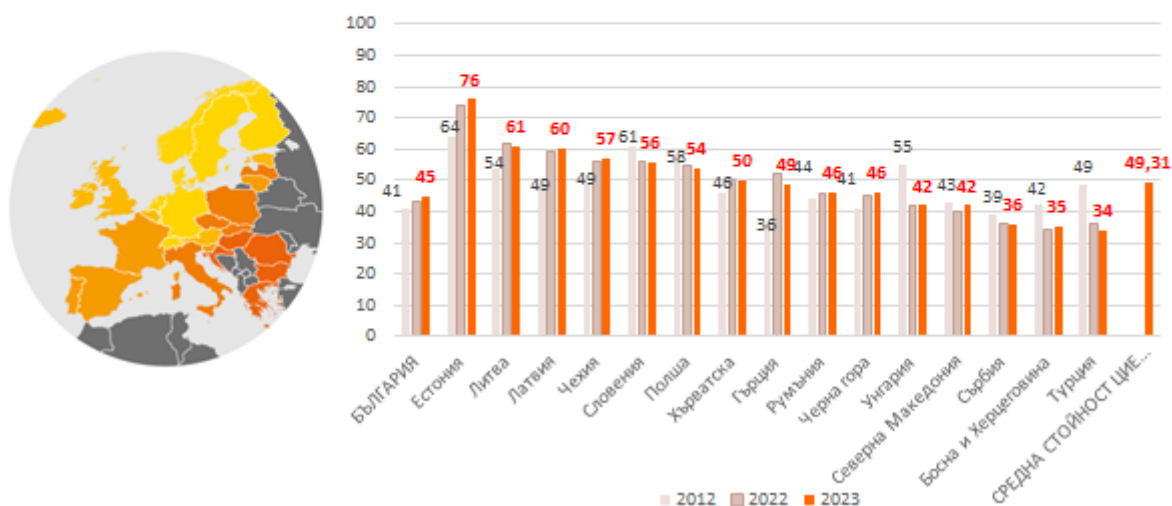
- ❑ **Индексът на България през 2023 година е 45 пункта**, с което страната се нарежда на **67 място в световната класация** и на **предпоследно място в Европейския съюз** (на последното място за втора поредна година е класирана Унгария с 42 т.).
- ❑ В сравнение с предходната година страната изменя своя резултат в рамките на световната класация от 43 т. на 45 т. Сравнението за периода от 2012 г. досега показва минимална промяна в стойностите на индекса на страната – от 41 т. през 2012 г. до 45 т. през 2023 г. За да бъде направен извод за съществен напредък в борбата с корупцията е необходимо стойностите на индекса да бележат съществено увеличение с повече от 3 т.

- ❑ При оценката на напредъка следва да се вземе предвид и обстоятелството, че настоящият индекс на България все още е под средната стойност на индекса за регионите на Централна и Източна Европа и Югоизточна Европа, който е 49,31 т. На фона на положителното развитие при значима част от редица държави-членки на ЕС индексът на България откроява тенденция на сериозно изоставане (вж. например Естония (76), Чехия (57), Словения (56), Хърватска (50)).

България в общеевропейски контекст

Тенденции в Централна и Източна и Югоизточна Европа 2012-2023

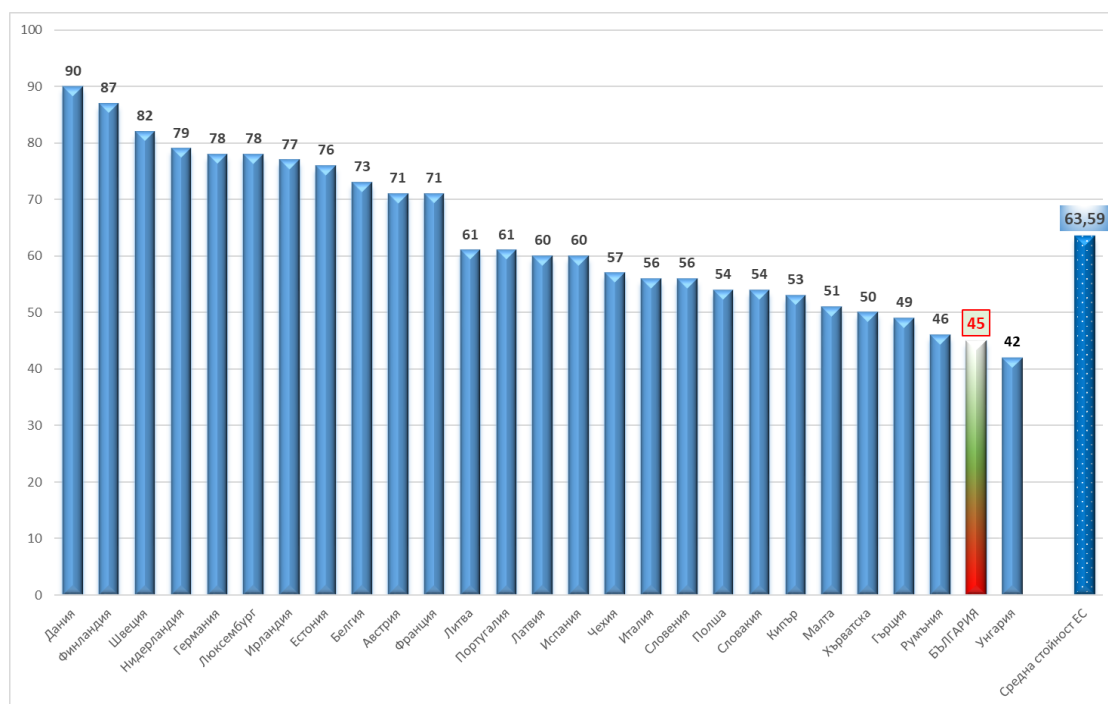
- При формирането на индекса на България са взети предвид данните от 10 изследвания (анализи, доклади, анкети и индекси) на авторитетни институции, обхващащи период от последните две години. Данните, които стоят в основата на индекса на България за 2023 година, отразяват:
 - Тенденция към стабилизиране на политическия процес след поредица от предсрочни избори в периода 2021 – 2023 г. и преодоляване на политическата нестабилност, която беше обзела страната през изминалите 3 години;
 - Подобряване на плурализма в медийната среда, намираща израз в повишена критичност на медиите, поредица от журналистически разследвания на злоупотреби и намаляване на журналистическата автоцензура. Наред с тази позитивна тенденция има опити на натиск върху журналисти чрез завеждането на така наречените „дела – шамари“;
 - Като резултат от подобрени показатели относно сигурност и вътрешен ред, откритост на управлението, включително електронно управление, прилагани механизми за гражданско участие и установен ред за сигнализиране за нередности, се наблюдава подобряване на оценките, свързани с върховенството на закона и реформите в съдебната система.
- Изследването за 2023 г. показва, че страната все още не е преодолела значителните проблеми с върховенството на закона и с олигархичното влияние. Въпреки наличието на програми за законодателни реформи на няколко последователни правителства, следва да се отбележи, че законодателната дейност на парламента се отличава с две противоречиви характеристики – висок интензитет на законодателните промени и ниско качество на приетите закони. Под въпрос остава и ефективното приложение на законодателните промени. Приетият през 2023 г. закон за защита на лицата, подаващи сигнали за нарушения е пример за порочна законодателна практика и не е способен да постигне поставените пред него цели.
- Изостава навлизането на съвременна регулация и на икономически механизми за насърчаване на

борбата срещу подкупването в частния сектор и въвеждането на стандарти за добро управление, което се явява и пречка в усилията за членство в ОИСР.

- Резултатите от правосъдната реформа все още са сравнително ограничени по обхват и въздействие. Доколкото правосъдната система е инертна, са необходими време и последователни усилия, за да се проявят ефектите от предприетите мерки за промени в законодателството и в институциите на съдебната система.

ИНДЕКСЪТ НА ДЪРЖАВИТЕ ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

- Средната стойност на изследването за Западна Европа и ЕС е 65,35 т., а само за държавите-членки на Европейския съюз – 63,59 т. Сравнителните данни от изследването за последните 5 години показват, че в общоевропейски план няма съществени промени в средната стойност на индекса.
- Въпреки че регионът получава най-добри оценки, силните антикорупционни мерки продължават да бъдат подкопавани от отслабване на взаимния контрол и баланс между институциите и от ерозията на доверието в политиката и в почтеността на политиците. Само 6 от общо 31 държави повишават своя индекс от 2012 г. досега.

- Водещи позиции в европейската класация заемат Дания, Финландия, Норвегия, Швеция, Нидерландия. Сравнителният анализ на данните през последното десетилетие затвърждава оценката, че скандинавските държави продължават да получават най-висока оценка заради прозрачните и устойчиво функциониращи институции, ефективното прилагане на правила, регулиращи поведението на политиците и на държавните служители, и стабилно функциониращите икономически системи.
- През последните години няколко държави, които са оценявани като устойчиви демокрации, понижават своя индекс – Швеция (82), Нидерландия (79), Исландия (72) и Великобритания (71). Най-съществената негативна тенденция се наблюдава при индекса на Великобритания, която след излизането от ЕС е понижала своя индекс с 6 т.

- ❑ В дъното на общоевропейската класация са Унгария (42), България (45), Румъния (46) и Гърция (49). Индексите на тези държави са под 50 пункта, което е показател на системен проблем с корупцията. В тези държави върховенството на закона е подкопавано от по-ниска степен на отчетност на институциите и от политическа корупция. Този процес е съчетан с загуба на доверие на гражданите в техните институции. В редица случаи причината за това е влиянието на тесни заинтересувани кръгове върху процеса на вземане на политически решения. В други случаи правителствата вземат на прицел разследващи журналисти, лица, сигнализиращи за корупция или независими наблюдатели. Анализът на данните от изследванията извежда на преден план негативните тенденции относно стабилността на демократичните институции, спазването на върховенството на закона, икономическата среда, създаваща предпоставки за корупционни практики, особено при управлението на публични ресурси.
- ❑ В региона на Югоизточна Европа се откроява тенденция за продължаващо понижаване на индекса на Турция (34), при която се наблюдава сериозно подкопаване на принципите на правовата държава и се установяват трайни авторитарни тенденции в управлението. Индексът на Сърбия е без съществени промени през последните години (36 т. през 2023 г.), като влияние върху неговата стойност оказват ниски оценки относно политическия риск за развитието на страната, принципите на демократично управление и върховенството на закона. Индексът на Македония е 42 т., като при неговото формиране влияние оказват подобряващи се оценки по показателите относно извършвани реформи в управлението и критично ниски оценки относно спазването на демократични принципи в управлението.

ОБЩИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

- ❑ Индексът за възприятие на корупцията (CPI) е създаден през 1995 година като комплексен индикатор за оценка на нивото на корупция в публичните институции.
- ❑ Той се основава на аналитични доклади, оценки и непосредствените възприятия на представители на чуждестранния бизнес, академичните среди и анализатори на политическия и икономическия риск, включително и анкетирани експерти от изследваните държави.
- ❑ Индексът за 2023 г. включва 180 държави и територии.
- ❑ Скалата за оценка е от 100 до 0, като 100 е показател за ниско ниво на корупция, а 0 е показател за максимално високо ниво на корупция. Стойности под 50 пункта са индикатор за системен проблем в противодействието на корупцията.
- ❑ Създаден е на базата на 13 различни изследвания, проведени от 12 независими една от друга авторитетни международни институции и изследователски организации.
- ❑ За да бъде включена една държава в Индекса са необходими минимум 3 изследвания.
- ❑ Индексът на България е конструиран на базата на 10 изследвания.

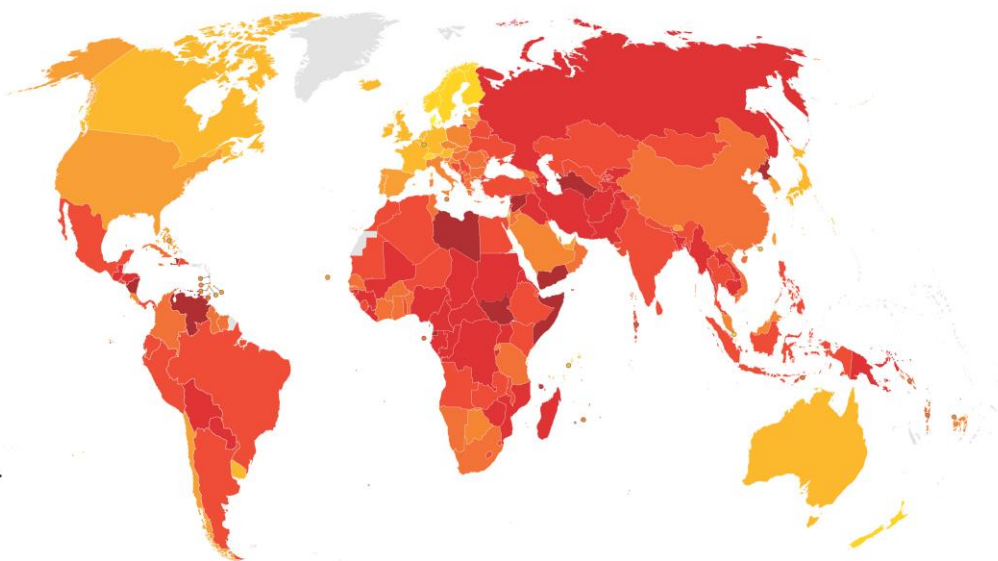
Източници при формирането на индекса на България

Източник	Институция/организация
1. Проучване на мнението на ръководители на компании	Световен икономически форум
2. Класация за оценка на риска на държавите	Глобал Инсайт (Център за изследване на световните пазари)
3. Индекс за трансформация	Фондация "Бертелсман"
4. Доклад за световната	Институт за управленско развитие

конкурентоспособност	
5. Индекс за устойчиво управление	Фондация "Бертелсман"
6. Индекс за върховенството на закона	Световен проект за правосъдие
7. Международен доклад за оценка на политическия риск	Група за оценка на политическия риск
8. Изследване „Модел на демокрация“	Университет Гьотеборг – Varieties of Democracy Institute
9. Оценка на риска на държавите	Economist Intelligence Unit
10. Изследване "Държави в преход"	Freedom House

ИНДЕКС ЗА ВЪЗПРИЯТИЕ НА КОРУПЦИЯТА 2023

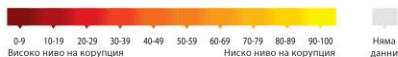
Измерва нивата на възприятие на корупцията в публичния сектор в 180 държави и територии по света.

РЕЗУЛТАТ - ДЪРЖАВА/ТЕРИТОРИЯ

90	Дания	68	Обединени арабски емирства	52	Фиджи	42	Молдова	36	Украйна	29	Боливия	22	Конго
87	Финландия	67	Тайван	52	Саудитска Арабия	42	Северна Македония	35	Босна и Херцеговина	29	Пакистан	22	Гвинея-Бисау
85	Нова Зеландия	66	Чили	51	Малта	42	Тринидат и Тобаго	35	Доминиканска република	29	Палуа Нова Гвинея	21	Еритрея
84	Норвегия	64	Бахамски острови	51	о. Мавриций	41	Буркина Фасо	35	Египет	28	Габон	20	Афганистан
83	Сингапур	64	Кабо Верде	50	Хърватска	41	Косово	35	Непал	28	Лаос	20	Бурунди
82	Швеция	63	Южна Корея	49	Гърция	41	Южна Африка	35	Панама	28	Мали	20	Чад
82	Швейцария	62	Израел	49	Гърция	41	Виетнам	35	Сиера Леоне	28	Парагвай	20	Коморски острови
79	Нидерландия	61	Литва	48	Вануату	40	Колумбия	35	Тайланд	27	Камерун	20	Демократична република Конго
78	Германия	61	Португалия	48	Вануату	40	Кот д'Ивоар	35	Еквадор	26	Гвинея	20	Мيانмар
78	Люксембург	60	Латвия	46	Йордания	40	Гвiana	34	Индонезия	26	Киргистан	20	Судан
77	Ирландия	60	Сент Винсент и Гренадини	46	Йордания	40	Суринам	34	Индонезия	26	Русия	20	Таджикистан
76	Канада	60	Испания	46	Кувейт	40	Танзания	34	Малави	26	Уганда	18	Либия
76	Естония	60	Ботсвана	46	Черна гора	40	Тунис	34	Филипините	25	Либерия	18	Туркменистан
75	Австралия	59	Ботсвана	46	Румъния	39	Индия	34	Шри Ланка	25	Мадагаскар	17	Екваториална Гвинея
75	Хонг Конг	58	Катар	45	България	39	Казакстан	34	Турция	25	Мозамбик	17	Хаити
73	Белгия	57	Чехия	45	Сао Томе и Принципи	39	Лесото	34	Ангола	25	Нигерия	17	Северна Корея
73	Япония	56	Доминика	44	Ямайка	39	Малдиви	33	Монголия	24	Бангладеш	17	Никарагуа
73	Уругвай	56	Италия	44	Бенин	38	Мароко	33	Перу	24	Централноафриканска република	16	Йемен
72	Исландия	56	Словения	43	Гана	37	Аржентина	33	Узбекистан	24	Иран	13	Южен Судан
71	Австрия	55	Коста Рика	43	Оман	37	Албания	32	Нигер	24	Ливан	13	Сирия
71	Франция	55	Сейнт Лусия	43	Сенегал	37	Беларус	31	Ел Салвадор	24	Зимбабве	13	Венецуела
71	Сейшели	54	Полша	43	Сенегал	37	Етиопия	31	Кения	23	Азербейджан	11	Сомалия
71	Великобритания	54	Словакия	43	Соломонови острови	37	Тимор-Лесте	31	Мексико	23	Хондурас		
69	Барбадос	53	Кипър	42	Тимор-Лесте	37	Тимор-Лесте	31	Того	23	Гватемала		
69	Съединени Американски щати	53	Грузия	42	Тимор-Лесте	37	Тимор-Лесте	30	Джибути	23	Хондурас		
68	Бутан	53	Гренада	42	Китай	36	Китай	30	Есватини	23	Ирак		
		53	Руанда	42	Куба	36	Куба	30	Мавритания	22	Камбоджа		
		53	Руанда	42	Унгария	36	Унгария	30					

СТОЙНОСТИ

#CPI2023

www.transparency.org/cpi